

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-uteza nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an . . . . 20 oor.
pe 1/2 an 10
pe 1/4 an 5
pe 1 lună 2
N-ril de Duminică pe an
4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrisuri nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-uteza nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc

TRIBUNA POPORULUI

O reformă care se impune.

O să ajungem ca multe din câte au solicitat Românii, să fie, în cele din urmă, urgentate și de Maghiari.

Astfel suntem cu reforma legii electorale.

Citim adică în ziarele maghiare din Budapesta că Sâmbătă nainte d'ameazăi reprezentanții partidului ugonist și popular, ș'nume Szederkényi Nándor, Holó Lajos și Hortoványi, apoi contele Zichy János, Molnár János, contele Wilczek, Ernst și Zboray s'au prezentat înaintea primului ministru Széll Kálmán și amintindu-i diferitele declarațiuni ce a făcut în parlament, au urgentat ca să se încesă lucrările prealabile pentru-ca încă în sesiunea actuală să se prezinte Dieta un proiect de lege prin care să se reformeze legea electorală d'acum.

În proiect să se prevadă îndeosebi lărgirea dreptului electoral, să se facă altă împărțire a cercurilor electorale precum să se prevadă și votarea în comune.

Cum să se reguleze afacerea censului și să se procedă la lucrările prealabile, opoziția, se înțelege, n'a adus în discuție. Asta rămâne ca guvernul să facă după a sa pricipere. Un lucru au spus însă delegații partidelor: dreptul electoral să se lărgască conform spiritului modern și dezvoltării politice a neamurilor.

Ca până acum ce ridicol este a și vorbi de drept electoral în Ungaria, de viață constituțională modernă, se poate judeca din următoarele date statistice pe cari delegații li-au expus prim-ministrului.

În Ungaria drept de vot ar trebui să aibă conform

dreptului francez . . .	4.500.000 cetățeni;
german	4.000.000 .
englez	3.000.000 .

Sunt însă, conform dreptului maghiar, numai 989 mii alegători.

Și totuși compatrioților noștri maghiari le place la ori-ce ocazie să ase-mene Ungaria cu Engiltera!

Causa pentru care dreptul electoral în patria noastră și azi este un privilegiu, o știe toată lumea. El destul doar să se amintescă faptul că în Ardeal Românii stau sub un regim electoral special, care așa zicând le face peste puțină a participa în alegeri și la tot cazul chiar dacă abuzurile selbatice nu i-ar fi împedecat să aleagă, ci fie-care Român și-ar fi dat votul, ș'atunci atât de puțin au dreptul electoral, în cât numai de reprezentanță națională nu se poate vorbi. Censul răpește dreptul cetățenească majorității cetățenilor de naționalitate română.

Fi-va oare Széll care să pună capăt acestei anomalii, care să îndrăznească a se uita în fața șovinismului și să cheme la drept și muncă cetățenească pe o mare parte din populația țării, nu știm.

Citim numai că răspunzând delegaților partidelor maghiare, a zis că oare-care lucrări prealabile s'au și început deja pentru a se aduna materialul necesar studiilor chestiei. Îndeosebi pentru alcătuirea statisticii

privitoare la cens. N'a promis însă că va aduce afacerea în discuția Dietei încă în sesiunea actuală, dar așa crede, în aceeași cină cât ține ciclul, partidele vor ajunge la o învoială asupra acestei importante sfaceri de stat.

Se înțelege că și de data aceasta — dacă se va face ceva — se va face fără noi și nu luându-se în vedere dorințele noastre, ci desigur, numai ținându-se seamă de așa zisele „interese superioare“.

Cum „interesele superioare“ nu pot pretinde însă ca în stat să se facă diferite categorii de cetățeni, favorizați și oprimați, avem și noi datorită să adunăm material: să arătăm toate faptele și abuzurile șevrșite față de noi, și dacă în Dieta nu le putem arăta, să le cuprindem într'un memoriu, să le cunoască toți cei cari sunt puși să facă legi și dacă vor să aducă legi drepte, să țină socoteala de plânsurile noastre întemiate.

Să adunăm acest material, nu ne va fi greu.

Cluburile comitatense române să se aștearnă deci pe lucru!

Deținere sensatională s'a întâmplat la gravita rusească. Contele W., care era în serviciul marelui duce Sergiu, guvernator al Moscovei, a fost arestat când se întorcea dela Paris însoțit de surorile sale. Ei veneau la înmormântarea tatălui lor. Făcându-i-se percheziție, la contele s'au găsit hârții compromișoare. El era în legătură strânsă cu șefii revoluționari. Contele și cele două surori au fost duși în arestul citadelei din Varșovia

Tisza Kálmán.

Neamul unguresc este în doliu. În mormântesează pe Tisza Kálmán, cel mai strașnic bărbat de stat din câte au cărmuit Ungaria dela 1867 încoad. Alături de Francisc Deák și de contele Andrásy, Tisza completează „trias“-sul uriaș carui este a se atribui crearea Ungariei moderne. Deák a împăcat ear Andrásy a creat, în deosebi pe terenul politicii externe; Tisza însă a dăruit, ca pe terenul nivelat apoi, să inaugureze un sistem care vieța noastră, a naționalităților, așa zicând a distrus o, ear în a Ungurilor a produs în cele din urmă o așa tulburare, că a căzut după ce puțin a lipsit să nu fie omorât de ploaia pietrilor străzii revoltate.

Tip de energie, încât părea că s'a condensat într'ensul toată această însușire a neamului său, fanatic până la teroare, viciean încât nimeni nu se poate lauda că l'a păcălit cu ceva, ci din conțră: supusu-i-a pe toți căți i-au ieșit înainte; cunoscător profund de oameni și situațiuni, i-a știut folosi pe toți și pe toate scopului cărui s'a rob și el cu trup și suflet. Tisza a reușit să se mențină la putere atâția ani, încât a rămas și desigur va rămâne multă vreme fără pereche în viața publică a patriei noastre.

Nimeni n'a fost așa tare, ca el, dar nici n'a căzut nimeni mai rău, căci în viață fiind, a trebuit să vadă întărirea celor pe cari el i-a combătut

cu ultima forță și nimeni n'a pățit-o ca el la Oradia: să cadă în cercul unde patruzeci de ani nici măcar adversar serios n'a avut. Și dacă într'un moment de exuberanță șovinista ei a strigat în Dieta: „Naționalitățile trebuie distruse“, apoi atitudinea fiului său István, care e adeptul împăciuirii cu naționalitățile este o dovadă, că una din greșelile cele mai mari a lui n'a putut să persiste și după ce i-s'a luat din mână puterea.

Rămâne însă dominantă între Unguri ideea cărei el i-a dat și naștere și persistența, ideea de stat maghiar, carei tot trebuie să se supună, de dragul căreia totul se jertfește, potrivit căreia fără mila sunt călești din cale; rămâne acoel șovinism care a scuturat tot ce se legase de nația ungurească în decursul regimelor austriace; șovinismul pornit să contopească în sine ori ce element strein, venit de peste hotare și care dezvoltării naționale a celorlalte neamuri a ridicat bariere atât de înguste și greu de trecut; au rămas legăturile puternice ce a știut să încheie la Viena și în toate părțile unde vorba-i despre vre-un interes unguresc. A rămas, mai presus de toate, acea mândrie și încredere care azi Ungurilor li este, așa zicând, imbold să încerce până și ce lumii întregi i-se pare că este cu neputință de a săvârși.

Nimeni ca el n'a provocat mai multă indignare, dar nici n'a avut nimeni ca el adoratori mai fanatici. Împărțise țeara în două: stăpâni, căror totul li se tolera, și stăpâniți, împotriva cărora totul se permite.

Îndeosebi în ce ne privește pe noi, naționalitățile, el ni-a scos din Dieta, el a făcut legile maghiarizatoare împotriva cărora se sculase până și Miron Romanul. Pe Mileticul Sârbilor el l'a vârit în temnița... „Matita“ Slovacilor și gimnaziile el li-a confiscat. Procesele de presă contra grupului tribanist el li-a pornit și cele puse la cale de Szilágyi nu erau de cât tot în virtuțile sistemului înzurgurat de el, după cum Szilágyi și Bánffy nu au fost nici ei de cât reprezentanți ai sistemului tiszist...

Dar, în sfârșit, suntem în fața mormântului. Să nu facem încredințări acolo unde și așa istoria este chemată să-și spună cuvântul.

Iubileul episcopului Pavel

M. Su Regele a trimis episcopului Pavel următoarea depeșă:

„Te salut cu ocazia aniversării de cincizeci de ani ai preoției S-tale și doresc ca prevedința să te țină încă mulți ani pentru fericirea bisericii și patriei

Francisc Iosif.

Cu ocazia iubileului seu episcopul Pavel a primit dela regele ordinul Coroanei de fer.

Primatele Vaszary l'a salutut adresându-i următoarea depeșă:

„La iubileul preoției de jumătate secol și la cea mai înaltă distincție primește Excelența ta felicitările mele cele mai sincere

Vaszary Kolos, cardinal.

Ministrul prezidentul Széll a felicitat prin depeșă.

Vineri nainte de amiază a fost mare misă în catedrala greco-catholică, fiind celebrata de marele preposit Kőváry, cu ajutorul întregului capitol.

ISTORIA...

Veneratul director al mult stimatei gazete din Brașov se provoacă la . . . istorie, care desigur îl va consacra o pagină lăminoașă, ear pe noi, ceșți dela „Tribuna Poporului“, ne va înscrie între cei-ce nu discută — principii, ci fac personalități.

Norocul nostru însă, că istoria se scrie conform faptelor. Se întreabă ce ai făcut în viață, ear despre gruparea noastră, dela 1884 și până azi, vor fi de înregistrat fapte, fapte bune românești: jertfă pentru a da și susține primul ziar cotidian românesc; repunerea celor cari îmbătian lumea cu apă rece; demascarea și scoaterea din circulație a celor cari tradau partidul; prezentarea Memorandului; mărițe conferențe naționale și congrese cari au avut ecou în lumea întreagă; anii de zile petrecuți în pușcăriele ungurești pentru apărarea drepturilor naționale!

Nar' face însă bine și stimabilul proprietar al gazetei brașovene să ne însire și d-sa ce a făcut, căci simplu scrierile de articole nu dau nimănui dreptul de a pretinde loc între marii națiunei, între figurile — istorice.

Cum „luptă“ dl „proprietar“, a arătat-o profesorul Bogdan în epistola sa publicată de noi alaltăieri. E un tablou nu se poate mai fidel și mai convingător.

De altminteri în procesul ce ne face (în numărul dela 9/21 c.) earășî e destul ca noi să ne provocăm la cititorii noștri și să-i luăm judecători: scris-am noi, la adresa d-lui „proprietar și director“, cuvinte ca „personalități scandaloase, campania de calomnie, bâlbăcirurile și bârbiturile personale stupide și murdare“, cum scrie onorata gazeză brașoveană în primul aliniat (de 16 șire) ai articolului său menționat?!

Ne numește apoi „preupețe de hale“ cari „clevețim și susținem“ și peste tot, ducem o „discuțiune murdară“, scriind „minciuni cu brevat“ și „invecive personale“...

Toate acestea pentru-că ne-am provocat la lucruri săvârșite de dl director într'o conferență națională în fața a peste o sută persoane.

A, dar șiiți cum vrea să scape dl director? Zice că nu în conferență, ci în comisie s'a făcut votarea? Dar bine: cum poate să spună dl Mureșan așa neadevăr? Nu s'a făcut oare o votare de probă a întregii conferențe, în ședința intimă și nu astfel s'a înconjurat apoi ca să se mai facă discuție în plină ședință, ci să proclame ca luptă unanimit, minoritatea supunându-și se majorității?

Și dl Mureșean nu făcuse chiar d sa un proiect de Memorand, pe care apoi n'a mai vrut să-l dea comitetului prezidiat de dl Rațiu?

Dar' să nu insistăm asupra unor chestii cunoscute de toți Românii, ci să mai reținem o afirmație a d-lui director. Zice că d sa, deși pus pe listă în cap cu dl Rațiu, nu primise a fi în comitet, promisese însă:

„pe câtă vreme acest comitet va lucra și va purcede corect numai în interesul marelui cause a partidului și a națiunei, d-sa va fi totdeauna gata a-l sprigini cu metodele sale puternice“...

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni :

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichiș, Bihor, Ciănad, Caraș-Severn, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

423 — 74.

Credit de bani.

Cu condițiuni foarte favorabile, ori-care econom poate lua împrumut pe

hipotecă de vii sau pământ.

La dorință, răspund cu plăcere ori-cui prin epistoală, pe lângă trimiterea timbrului (marcă postală) de 10 bani.

Tot-odată stau la dispoziție și a da mai pe larg ori-ce informațiuni ori-cui de pe teritoriul țerii noastre, sau la dorință și în persoană merg la fața locului.

Agentura întreprinderii de credit hipotecar pe lângă eliberarea pământului de sarcini.

FUXA ISTVÁN,

Arad, Közép-uteza 17/a.

734 3—

Telefon: 440.

Telefon: 440.

Koch Dániel

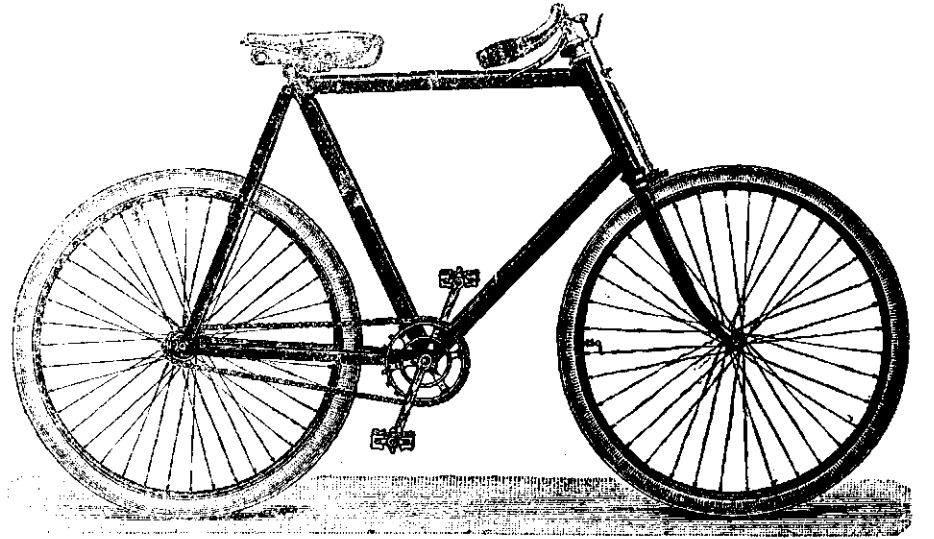
Arad, strada Deák Ferencz-uteza 42,

vis à vis de hotelul „Crucea albă“.

Mare deposit de biciclete de primul rang, de mașini de cusut și exclusiv deposit de cele mai vestite biciclete

„Puch“.

Primește în lucrare transformarea totală, emailarea în toate colorile, precum și nickelarea a ori-ce biciclete.

Părți constituitoare de biciclete și mașini de cusut, precum și tot felul de fabricate pentru mașini permanent se găsesc în magazinul meu.

Biciclete și mașini de cusut se vând cu prețuri favorabile.

Aplicarea la locul lor a sonerelor electrice și a telefoanelor de casă se execută cu prețuri foarte avantajoase.

Mare magazin de mașini electrice.

Mare atelier pentru reparaturi.

Comandele din provincă se îndeplinesc cu toată punctualitatea.

733 3—

Lucru solid, durabil și elegant. — Marfă gata din materialul cel mai bun.

Sistem nou

la favorul fotografiării gratuite în marea și bogata prăvălie a lui

PORTER VILMOS

ARAD, piața Libertății în edificiul renovat al porții-de-fer.

Pentru-ca să înlesnesc răspândirea fotografiilor în mărime naturală, cu începere de azi introduc în prăvălia mea următorul sistem nou: Casseta mea va estrada publicului chitanță despre toate cumpărările, fie acelea ori cât de neînsemnate, și îndată-ce cumpărările se urcă la suma de 20 coroane

dăruiesc cu totul gratis, după ori-ce posă, un portret în mărime naturală înalt de 65 centimetri, lucrat artistic și fidel, având a se plăti 3 coroane numai pentru imposantul cadru de hârtie al posei.

Nu trebuie, prin urmare, a se cumpăra deodată

în preț de 20 coroane, pentru-ca On. mei cumpărători să dobândească o posă în mărime naturală, ci cumpărarea se poate face și în rate; pe o fotografie pot să figureze două sau și mai multe persoane!

Pentru sezonul balurilor secția prăvăliei mele de mode atât pentru bărbați, cât și pentru dame, e înzestrată excelent. Pentru serate și petreceri recomand obiectele mele de tombolă, foarte variate și interesante.

Arad, la 1-a Ianuarie 1902.

Cu stimă distinsă:

PORTER VILMOS,

Mare prăvălie în piața Libertății, în edificiul renovat al porții-de-fer.

648 — 17

Mare deposit de pălării bărbătești în calitatea cea mai fină din fabricele cele mai renumite.